

זיכרון לזמיר

לאודו ובדרכו של מרן הגה"ק רבי שמואל מאיר הכהן מאמסנא ולמעלה בקודש זי"ע

גליון לה - פרשת ניצבים וילך
שבת סליחות תשפ"ו

❖ דרשות המאיר ❖

מתוך דרשות רבינו זי"ע מכת"ק

**המשך הדרשה שאמר רבינו זי"ע בבהמ"ד הישן בק"ק
טשערנאוויטץ, בפרשת ניצבים שבת סליחות תר"פ
- כולל פירושי הכתובים בפרשתינו**

ע"י קיום התורה ניצבים ביום הדין

אתם ניצבים היום כולכם לפני ה' אלהיכם ראשיכם שבטיכם זקניכם
ושטריכם כל איש ישראל, טפכם נשיכם וגרך אשר בקרב מחניך מחטב
עצרך עד שואב מימך (כט, ט).

יש לדקדק במה שאמר אתם וגם מ"ש היום וגם למה אמר כולכם וגם
מה שמחשב ראשיכם וגו' כאו"א בפרטיות.

וי"ל דהנה בטו"ז הל' ראש השנה (תקפה ס"ק ז) הביא שחלם פירוש
הפסוק (תהילים צח, ו) בחצוצרות וקול שופר הריעו לפני המלך ה' דהיינו
שיעשו תשובה קודם שבא מידת הדין, עיי"ש. ועפ"ז יש לפרש גם מש"כ
כאן אתם ניצבים היום כולכם לפני ה' אלהיכם דהיינו בעת שעומדים לפני
ה' למשפט ביום הדין, וכמו שכבר דרשו בזוהר הק' (ח"ג רלא, ח"ב לב):
ויהי היום (איוב ב, א) דא ראש השנה.

והנה עיקר קיום ועמידת בני ישראל בעת הדין בימי ראש השנה הוא ע"י
קיום התורה ומצוותיה. ולפ"ז י"ל גם כאן דהנה אתם אותיותיו אמ"ת,
ויורה על התורה הק' הנקראת תורת אמת כי חתמו אמת ותורת אמת.

וזוהו אתם היינו ע"י התורה תורת אמת, ניצבים היום יש לישראל מצב
ותקומה ביום הדין בעת אשר כולכם לפני ה' אלהיכם.

גם רמז עפ"י מה שאמרו חז"ל (ב"ר פל"ג ס"ג) אוי להם לרשעים
שמהפכין מידת הרחמים למידת הדין ח"ו וכו' אשריהם הצדיקים שהן
הופכים מדת הדין למדת רחמים. וזוהו אתם היינו ע"י התורה תורת אמת,
ניצבים וגו' ומתקיימים לפני ה' אלהיכם, היינו שע"י קיום התורה ומצוותיה
נוהגים עמהם בבחינת הו"ה שהוא הרחמים שלא יתהפך עליהם
לבחינת אלקים שהוא הדין ע"י מעשה הרשעים.

א'רון מ'יטה ת'כריכים, נגד האדם יהיו ניצבים,

להזכיר לו יום המיתה, אשר מכל חי מכוסה

עוד י"ל שרמז הכתוב על אמרם ז"ל (ברכות ה.) בסגולת שבירת היצר
ע"י שיזכיר לו יום המיתה, וכן אמרו (אבות פ"ג מ"א) עקביא בן מהללאל
אומר הסתכל בשלשה דברים ואין אתה בא לידי עבירה דע מאין באת
ולאן אתה הולך ולפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון. ועפ"ז הזהיר רבי
אליעזר (אבות פ"ב מ"י) שוב יום אחד לפני מיתתך, ובגמ' (שבת קנג.)
מובא ששאלו על זה תלמידיו את רבי אליעזר, וכי אדם יודע איזהו יום
ימות, אמר להם וכל שכן ישוב היום שמא ימות למחר ונמצא כל ימיו
בתשובה, ואף שלמה אמר בחכמתו (קהלת ט, ח) בכל עת יהיו בגדיך

❖ פרשת השבוע ❖

מכת"ק של רבינו מהרש"מ הכהן מאמסנא זי"ע

ע"י השבת אפשר לזכות לתשובה

וְשָׁבַת עַד ה' אֱלֹהֶיךָ וְשָׁמַעְתָּ בְּקוֹלוֹ כְּכֹל אֲשֶׁר אֲנֹכִי מְצַוְךָ הַיּוֹם (ל ב).

איתא בנחל קדומים לחיד"א בפרשתן, וְשָׁבַת הן אותיות וְשָׁבַת, רמז כי התשובה לא
יתכן אם לא בשמירת שבת.

וי"ל כי הענין מרומז בהא דאמרו חז"ל (שבת קיט ב), כל המתפלל בערב שבת ואומר
ויכולו, מעלה עליו הכתוב כאילו נעשה שותף לקב"ה במעשה בראשית, דהיינו שמעיד
על בריאת שמים וארץ. והרי עד רשע פסול לעדות, בדכתיב (שמות כג א) אל תשת ירך
עם רשע להיות עד חמס. ע"כ צריך שקודם אמירת ויכולו ישוב בתשובה, ואח"כ יוכל
להעיד על מעשה בראשית. וכדאיתא בספר אור לשמים (פרשת בהר ד"ה וצויותי את
ברכתי), כאשר שמעתי בשם רבינו האלהי מוהר"ר אלימלך זצוק"ל, שערב שבת קודש
הוא בחינת ערב יום הכיפורים. וכמסופר בפי חסידים, שבערב שבת כל המשרתות
בבית הרבי רבי אלימלך מליז'ענסק זי"ע היו מתפייסות אחת עם רעותה, כמו בערב
יוה"כ.

וזש"ה וְשָׁבַת עַד ה' אֱלֹהֶיךָ, דהיינו ע"י הַשָּׁבַת תוכל לשוב בתשובה, ושמעת בקולו ככל
אשר אנכי מצוך היום. וזה, כדי שתוכל להעיד על מעשה שמים וארץ.

ומה שאמר היום, בא לומר שתזכור את יום המיתה, וכדאיתא (ראה משלי רבה פרק ו
פסוק ו) שעוה"ז דומה לערב שבת, ועוה"ב הוא כשבת, וע"י שתכין עצמך בערב שבת
בעוה"ז, כדאחז"ל (שבת קנג א) שוב יום אחד לפני מיתתך, וזכה לירש את עולם הבא
שהוא כשבת.

משה הלך להתיר נדרו של הקב"ה

וַיֵּלֶךְ מֹשֶׁה (לא א). ובתרגום יונתן, ואזל משה למשכן בית אולפנא.

ויש לבאר, דהנה איתא כי הקב"ה עשה נדר, שמשה לא יכנס לארץ ישראל. ורצה משה
להתיר נדרו של הקב"ה, ע"כ הלך לבית אולפנא – לבית המדרש, למצוא פתח כדי
להתיר נדרו של הקב"ה.

רבי אלעזר בן עזריה לשיטתו

הַקֹּהֵל אֶת הָעָם הָאֱנָשִׁים וְהַנְּשִׁים וְהַטָּף (לא יב).

ובגמרא (חגיגה ג א), שבת של ר' אלעזר בן עזריה היתה וכו', 'הקהל את העם האנשים
והנשים והטף' וכו'. טף למה באין, כדי ליתן שכר למביאייהן.

וי"ל כי רבי אלעזר בן עזריה אדיל לשיטתו, שחלק על רבן גמליאל שאמר כל תלמיד
שאין תוכו כבור, לא יכנס לבית המדרש, וביום שהתמנה רבי אלעזר בן עזריה, סלקוהו
לשומר הפתח, ונתנה להם רשות לתלמידים ליכנס (ראה ברכות כח א).

ע"כ דרש רבי אלעזר בן עזריה, שמביאין הטף למצות הקהל כדי ליתן שכר למביאייהו,
כי לא חשש שמא אח"כ כשיגדלו לא יהיה תוכם כבור. והשכר שיקבלו מביאייהו, הוא
על כך שלכל הפחות חינכום ללכת בדרך הישרה, אעפ"י שאולי אח"כ לא יגדלו כפי
שציפו אבותיהם.

שאפילו בשעה שאנחנו נותנים צדקה לפני ה' יש לנו בושה, כי אין אנו נותנים בשלימות הכוונה לקיים ציווי ה'.

וביותר יתפרש מה שאמר **אשר לבבו פונה היום מעם ה' אלוהינו** על אותם האנשים שאפילו ביום הדין ביום ראש השנה שנקרא **היום** (זוהר הק' ח"ג רלא, ח"ב לב:) אין הולכין להתפלל ועדיין כופרין בה' ואין עושין תשובה כי המה לצדיקים בעיניהם כי אומרים שיש להם לב טוב ונותנים צדקה וע"כ אין צריכים לעשות תשובה כלל כי אין להם עון ע"כ **לא יאבה ה' סלח לו רח"ל, ובנ"ל**.

אם תאבדנו האין נשלם את חובותינו לפניך

בפרשת כי תשא בתפילת משה רבינו (שמות לב, לא) וישב משה אל ה' ויאמר אנא חטא העם הזה חטאה גדלה ויעשו להם אלהי זהב, ועתה אם תשא חטאתם ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת.

ויל' ע"פ מה שכתוב בספ"ק דברי מאיר מהה"ק רבי מאיר'ל מפרעמישלאן זי"ע לפרש הכתוב (תהילים מא, ה) אני אמרתי ה' חנני רפאה נפשי כי חטאתי לך, דהנה פ"א בא אצלו אחד ישראל הדר בכפר לבקש על שכינו הנכרי שיהיה לו רפואה מחליו כי אותו נכרי חייב לו מעות ואם ימות לא יהיה לו ממי לגבות החוב. ועפ"י פירש הכתוב **רפאה נפשי כי חטאתי לך** היינו כיון שחטאנו לפני ה' ואנו חייבים לשוב בתשובה אנו מבקשים שיתרפא החולים כי אם ימותו ח"ו לא יוכל עוד לשוב בתשובה ולהשלים את חובתם להשי"ת, עכ"ד.

והנה לפי"ז מי שחייב לו חבירו מעות ואינו משלם לו, אף אם בידו לשלוח יד בנפשו, בודאי לא יהרגנו, כי אז יאבד את תקוותו האחרונה לקבל ממנו המעות שהרי הוא לא יוכל עוד לפרוע חובתו אם ימות, אך יצער וייסר אותו ויהרוג את אוהבו, אשתו או בניו, בשביל לכופו שיחזיר לו חובתו. וי"ל שזה שביקש משה רבינו ע"ה **אנא חטא העם הזה חטאה גדולה וגו' ועתה אם תשא חטאתם ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת** היינו כדי לצער בזה את ישראל ולעוררם שישבו בתשובה, וגם לכפר עוונם בזה כמו שאמרו (מדרש תנחומא אחרי מות סימן י) שמיתת צדיקים מכפרת, אך עכ"פ אין ראוי להרוג לישראל כי לא יהיה לך אח"כ ממי לגבות החוב בעד עונותיהם ולא יהיה ביכלתם אח"כ לשוב אליך, עכ"כ מוכרחים לחיות עוד כדי לגבות מהם החוב בעד מה שחטאו, ואם יחיו יש לקוות שעוד ישובו וכמו שאומרים בפיוט ונתנה תוקף, ועד יום מותו תחכה לו אם ישוב מיד תקבלו.

יעזור השי"ת שנכתב כולנו לחיים ונזכה לעשות תשובה ומעשים טובים כמו שכתוב לא אמות כי אחיה ואספר מעשה יי, יסור יסורי יה ולמות לא נתננו. והשי"ת יעזור לנו שנזכה להתעורר לתשובה ע"י הטוב והחסד שיתן לנו, היינו שנתחרט על מה שחטאנו נגד ה' שנותן לנו כל טוב, ובא לציון גואל במהרה בימינו אמן.

לבנים ושמן על ראשך אל יחסר. הרי כי האדם צריך ליתן נגד עיניו בכל דבר שעושה אם הוא לרצון ה' ואם הוא עבירה או מצוה, שמא יצטרך במהרה ליתן דין וחשבון לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה. כי יום המוות מכל חי מכוסה וכמו שכתוב (שם יב) כי גם לא ידע האדם את עתו כדגים שנאחזים במצודה רעה וכצפרים האחזות בפח, כי נשמתו של אדם בידו יתברך מסורה וברצונו ממיט או מחיה וכמו שאמר קהלת עוד (ח, ח) אין אדם שליט ברוח לכלוא את הרוח ואין שלטון ביום המוות, שאין השלטון בידו להאריך ימי חייו אלא בידו יתברך.

והנה אותיות **את"ם** הם ר"ת של א'רון מ'טה ת'כריכים, שאותם נותנים לאדם בעת שמת, והוא שאמר **אתם** אלו ארון מיטה ותכריכים שצריכים זכרונם להיות **נצבים** ועומדים לנגד עיני האדם תמיד, שמא יצטרך להם היום, וכדרך שאמרו שוב יום אחד לפני מיתתך, שיהיה מוכן בכל יום למיתתו. והטעם כי אתם תמיד כולכם לפני ה' אלהיכם ראשיכם שבטיכם וגו', שאתם תלויים ועומדים בידיו של מקום שהוא נוצר נפשכם בכל רגע ואם מאיתו יתברך יגיע עיתו, מי יכול לעכבו או לאחרו, כי אין שלטון ביום המוות ואין אדם שליט ברוח לכלוא את הרוח. על כן צריך לירא מיום המיתה להכין צידה לנפשו לבית עולמו.

אם אינו מאמין בהשי"ת לא יועיל לו צדקה שעושה

פן יש בכס איש או אשה או משפחה או שבט אשר לבבו פנה היום מעם

ה' אלהינו, ללכת לעבוד את אלהי הגוים ההם, פן יש בכס שרש פרה ראש ולענה, והיה בשמעו את דברי האלה הזאת והתברך בלבבו לאמר שלום יהיה לי כי בשירותי לבי אלך למען ספות הרוה את הצמאה וגו' (כט, יז).

ויש לפרש שיש כאן תוכחה לאותם האנשים האנשים הכופרים בה' יתברך ובתורתו רח"ל, והמה בעיניהם כצדיקים, כי אומרים אע"פ שאינם מאמינים בה', מ"מ משום שיש להם לב טוב ונותנים צדקה לעני ולמי שאין לו זה יכפר להם הכל.

וזהו פן יש בכס איש או אשה או משפחה או שבט אשר

לבבו פנה היום מעם ה' אלהינו ללכת וגו' שהוא כופר בה' ולבבו פונה מעימו רח"ל, והוא התברך בלבבו לאמר שלום יהיה לי כי בשירותי לבי אלך היינו שמקוה שלא יאונה לו כל רע ע"י מה שיש לו לב טוב למען ספות הרוה את הצמאה, היינו מה שנותן מעצמו שהוא רוח ועשיר לעני שהוא הצמא ותאב לכל דבר. אך האמת הוא שאף שנותן צדקה **לא יאבה ה' סלוח לו**, כי מי שאין מאמין בה' רח"ל גם הצדקה שלו לוקה בחסר כי אינו נותן צדקה מפני שה' ציוה על כך אלא מפני מידת רחמנות שיש בו ואינו כל כך לשם ה', ובאמת צריך ליתן צדקה מפני שהשי"ת ציוה על כך. וע"ז אנו מתנצלים בסליחות **לך ה' הצדקה ולנו בושות הפנים** היינו

חינוך הבנים לעבודת ה'

הנסתרות לה' אלוהינו והנגלות לנו ולבנינו עד עולם וגו'. יש לפרש שבא להורות הדרך שנוכל לחנך צאצאיו לעבודתו יתברך שמו, דהנה אם האב בעצמו הולך בדרך הטוב והישר ועוסק בתורה ובתפילה ובצדקה, ונזהר בכשרות המאכלים ובשמירת שבת, אז הבנים הוראים זאת אז הם הולכים גם כן בדרך זו, אבל אם הבנים אינם רואים זאת מאביהם ואמם אז אינם יודעים האין לקיים המצוות, בודאי שאין לקוות מהם שילכו בדרך זו. וזהו שאמר **הנסתרות לה' אלוהינו** מי שמקיים התורה והמצוות בסתר, זה יהיה ידוע רק להקב"ה היודע מחשבות שבלב איש, אבל **הנגלות** אם עושה המצוות בפרהסיא ובפרסום, אז זה ישיפיע לנו ולבנינו עד עולם לעשות את כל דברי התורה הזאת כי הבנים רואים זאת ולומדים ממנו לעשות כן, ולאפוקי מאלו מפילזאפים (פילזוסופים) שאומרים שאין צריך לעשות מצוות בפועל כי עיקר התפילה הוא בלב ודי בזה שיועד בליבו מציאות ה', וע"ז אומר שאינו כן רק לעשות את כל דברי התורה הזאת, שיקיים בפועל את מצוות התורה בעשיות חיוביות וכך יהיה זוכה ומזכה את אחרים ואת בניו במצוות וכל המזכה את הרבים אין חוטא בא על ידו כמו שאמרו באבות (פ"ה מ"ח), ואמרו (סנהדרין צט:) כל המלמד את בן חבירו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו עשהו וגם חייב אדם ללמוד את בנו תורה שיצילוהו מגיהנם (קה"ר ד א), ואמרו בקידושין דף ל. עד היכן חייב אדם ללמוד את בנו תורה וכו' מקרא משנה ותלמוד עי"ש.

